

KNIHOVNA
MĚSTSKÉHO MUSEA V LOUNECH

Číslo:

1599

Značka:

B 2490

Knihovna
archiv
v Lounech

L 398

439

Farní osada Smolnická.

Napsal FR. ŠTĚDRÝ, farář ve Slavětíně.

Smolnice, fara nyní ve vikariátě Novostrašeckém, v arcibiskupství Pražském, před válkami husitskými slušela děkanství Slánskému. Obsahovala tytéž osady jako nyní. Dnes k ní patří:

1. Smolnice,

ves farní. Nejstarší zprávy o ní sahají do 14. století. Jan IV. z Dražic, poslední biskup Pražský, zakládá v Roudnici klášter kanovníků sv. Augustina 1. října 1337, směnil některá zboží, jež náležela k stolu biskupskému, mezi nimi Smolnici a učinil ji statkem dotčeného kláštera. Bylať tudíž Smolnice v nejstarší nám známé době statkem biskupství Pražského.¹⁾ Z urbáře tohoto kláštera Roudnického víme, že v Smolnici bylo 30 lánů a z každého lánů že vycházelo platu $\frac{7}{4}$ kop grošů. Dva hajní užívali jednoho lánů a za to hlídali lesy klášterské.²⁾ K těmto 30 lánům druzí se dva podsedkové (to jest lidé služební, kteří měli menší kousky polí neb zahrad) a oba platí 8 grošů ročně. Fara Smolnická již tenkrát stávající náležela podacímu arcijáhnů Zateckému. Mnoho-li pozemků v těch dobách měla, nevíme. Ale že mezi farami děkanství Slánského platila desátku papežského 9 grošů, sluší jí mezi méně nadané počítati.³⁾ Ročních úroků z 30 lánů bylo 52 kopy 32 groše, 8 gr. od dvou podsedků, celkem 52 kopy 40 grošů. Z tohoto úroku povinen byl klášter Roudnický platiti faráři desátek tak, že toliko 46 kop čistých dostával.

Bylať pak u Smolnice dobrá louka a velký les. Tento les sluší hledati nyní tam, kde nachází se Nová ves, které v roce 1337 ještě nebylo, a která teprv později povstala. V roce 1367, když císař Karel IV. rozepsal berni, platil klášter ze Smolnice 15 kop. Až do válek husitských zůstala Smolnice při klášteře. Císař Zikmund zapsal listem s menší pečeti 28. října 1420 v Berouně daným Pochválov křížovníků Svatomářských (nyni Maltanů zvaných) Smolnici a Brloh vsi kláštera Roudnického se vším příslušenstvím a plným panstvím Parcifalovi a Lotovi, bratřím z Vinařic a j. d. a b., dílem za obranu toho zboží, dílem za službu, kterou konali k zachování hradu pražského za 26 neděl s 20 koňmi a ta služba jim byla počtena ve 250 kop.¹⁾ Dobrou vůli (čili postupní listinou) dostal se Pochválov a Brloh do jiných rukou, jak jsme při Vinařicích²⁾ vypravovali. Smolnice dostala se majestátem císaře Sigmunda 29. října 1436 zástavou 700 kop grošů pražských stříbrných dobrých známému z válek husitských Matyáši Loudovi z Chlumčan. Veškeré osudy tohoto válečníka a diplomata husitského vypsati není zde místa. Jen krátce se dotkneme některých věcí, by životopis toho muže stal se jasnějším.³⁾ Z kterého rodu pocházel? V Chlumčanech vládla větev rytířů z Peruce, též z Chlumčan a z Buděhostic zvaná nějakými statky a podacími právem kostela sv. Klementa ještě roku 1411. Brzy potom roku 1414 Jan Jablo-

¹⁾ Emler, Regesta Boh., IV., 193.

²⁾ Emler, 10 urbářů, 5.

³⁾ Tomek, R. d. p. 46.

¹⁾ Arch. čes., II., 178.

²⁾ Method, 1901, str. 14.

³⁾ Srovnej Tomek, D. Pr. VII., VIII., IX. d, a Slovník Ottův XVI., 370.

L 392

nec z Vlastislavě.¹⁾ Z obou těchto rodů nebyl, protože prvéjší měli na štítě širočiny, druzí orlici. Matyáš ale užíval erbu trojdílného. Hořejší část byla prázdná, prostřední měla nějaká písmena a dolní hvězdu. Také užíval ve svém štítě kalicha.²⁾ Ještě třetí rod na Chlumčanech měl nějaké zboží a v blízkém Vlčím. Z toho pocházel farář Chlumčanský Zvěst řečený Kraf, Markvart a Pešek,³⁾ kteří se stali hromadníci roku 1366 to jest spolčili se jménem svým tak, aby jeden po druhém dědil. Snad byl Matyáš buď Markvartovým nebo Peškovým synem. Louda Matyáš byl horlivým táboritou, dokud byl hejtmanem v Písku. Ale stav se hofrychtěrem měst královských a zástavním pánem Smolnice, stal se přívržencem Sigmundovým a mírným z mírných podobojích. Zemřel v roce 1460. Trvalou památku zjednal si, založiv kolej sv. apoštolů na vychování chudých žáků, kteří by chtěli se učit v písmě, napřed v zákoně Božím i v jiných písmech svatých.⁴⁾ Lounští jako pozdější držitelé Smolnice odváděli polovic úroků té vsi až do roku 1547, kde pro vzpouru byla jim odňata. Louda nevešel hned v pokojné držení Smolnice. Plichta z Žirotína, který dobrou vůli získal Pochválova a Brloha, táhl se i na zboží Smolnické. Proto přikázal císař Zikmund purkrabí pražskému přísně, by Loudovi nikdo v držení Smolnice nepřekážel. Roku 1443, 27. července vešel Louda s Lounskými ve smlouvu, by on a Lounští té vesnice ze spolku užívali, o užítky se dělili a sobě vzájemně pomáhali. K té smlouvě přitiskli své pečeti Jan z Královic, t. č. purkrabí hradu Pražského, Sigmund Bolechovec z Pušperka, Rous z Hřešihlav a purkmistr a konšelé Starého města pražského. Lounští vyznávají listem z 15. července 1443, že jen k polovici užítků ze Smolnice právo mají. Spolupečetili Bohuš z Peruče, Závíš z Jimlína a Rytkář z Polenska na Vršovcích.⁵⁾ Poslední listina výslovně uvádí ve Smolnici tvrzení. Kde by ale stávala tato, není povědomo. Když z nařízení sněmovního v listopadu 1453 sešla se komise stavů, aby prozkoumala, zdali všickni držitelé zastavených statků duchovenských právem je drží čili nic,

okázal Martin Smolík Radický ze starého města od Oháněk list císaře Zikmunda z 28. října 1420 výše připomenutý svědčící bratřím Parcifalovi a Lotovi z Vinařic. Ale nedokázáno od Plichty z Žirotína, že by mu ho byli postoupili. Proto as Matyáš Louda spolu s Lounskými platy ze Smolnice vybíral¹⁾ do své smrti roku 1460. Majestátem krále Jiřího z roku 1467²⁾ jest zjištěno, že do toho roku vybírali měšťané Lounští ze vsi Smolnice polovici a kněží Roudničtí taktéž polovici platův. Klášter Roudnický přišel totiž o většinu svého zboží ve válkách husitských, ale trval u vyhnanství nejvíce v Budyni pod ochranou pánů z Hazemburka, takže poslední jeho probošt Ambrož roku 1496, 26. července v Budyni zemřel a pochován jest tamtéž před oltářem Panny Marie.³⁾ Že ale měšťané Lounští dobře se k Jiříkovi zachovali a jemu proti těm, kteří jsouce poddani jeho jemu se protivili, věrně pomáhali, daroval jim ves tuto celou s příslušenstvím i poplatky s podmínkou, by z ní každoročně 14 kop mistrům do koleje Loudovi neb apoštolů platili. Z doby městského panství Lounského máme úplně rejstříky všech plateb Smolnických. Z lánu platili po jedné kopě grošů pražských českých neb později po 2 kopách míšeňských. Počítalo se po čtvrtlancech. Nechávám seznamy v téměř pořádku následovati, aby badatelům budoucím usnadnila se práce, až u nás o osídlení země české soustavně se bude pracovati dle Meitzena a jiných mužů na slovo vzatých.

Z roku 1450.⁴⁾

Štěcha držel 6 $\frac{1}{2}$ čtvrti lánu, Urban 5 $\frac{1}{2}$ čtvrti, Janek Drlikovic 3 $\frac{1}{4}$, Peša 3 $\frac{1}{4}$, Renoř Vlčický 1 $\frac{1}{4}$, Martin 4 $\frac{1}{2}$, Jan Mikeska 1 $\frac{1}{2}$, Mařík Řehořův 5 $\frac{1}{4}$, Havelka 2 $\frac{1}{2}$, Jíra 10, Blažek 1 $\frac{1}{2}$, Hašek 1 $\frac{1}{2}$, Petr Rúbal 2 lány, Verdišek 1 $\frac{1}{4}$, Vaňka 1 $\frac{1}{4}$, Suchánek 3 $\frac{1}{4}$ lánu, Průcha 1 $\frac{1}{2}$, Jícha 3 $\frac{1}{4}$, Beneš 1 $\frac{1}{2}$ lánu, Pavel 3 $\frac{1}{2}$, Mandík 4 $\frac{1}{2}$, Hrdic 1 $\frac{1}{2}$ lánu, Pavel Jirův 1 $\frac{1}{2}$ lánu, Vachek 1 $\frac{1}{2}$ lánu, Kužel 1 $\frac{1}{2}$, Havel Stuchlíkův 7 $\frac{1}{2}$, Vít 1 $\frac{1}{4}$, Martin 1 $\frac{1}{4}$, Pecha 5 $\frac{1}{4}$, Mikulcova Mářka 1 $\frac{1}{2}$ a krému, Budík krému, Šimon mlynář 2 $\frac{1}{2}$, Janek Fidroň 1 $\frac{1}{2}$, Brož 1 $\frac{1}{4}$.

¹⁾ Emler, conf. VII., 36, 106.

²⁾ Sedláček A., Soukromé zápisy, str. 366.

³⁾ D. D., XIII., 186.

⁴⁾ Arch. m. Prahy, 992, str. 253.

⁵⁾ Všecky 3 listiny arch. Loun, I. B 6, 16—18.

¹⁾ Arch. Loun, I., E 9.

²⁾ Orig. arch. Loun.

³⁾ Nekrolog Roudnický, 96. str. v arch. Děčín-ském.

⁴⁾ Arch. Loun, I., E 9, str. 18.

Z roku 1490.

Vdova Skalíkova $4\frac{1}{4}$ lánu, Vaník $1\frac{1}{4}$ lánu, Marta Otmarova $\frac{1}{2}$, Laudova $\frac{1}{4}$, Jíra Ptáček $\frac{3}{4}$, Konverš 1 lán bez $\frac{1}{2}$ čtvrti, Mikuláš Tabitův $\frac{1}{2}$ lánu, chmelníci a krčmu, Václav Koudele $\frac{1}{2}$ lánu, Martin Haškův $1\frac{1}{2}$ lánu, Suchan $2\frac{1}{4}$ lánu, Běta $\frac{1}{4}$, Bárta, Rebikův syn $\frac{1}{4}$, Jan Sirotek 2 lány a $\frac{1}{2}$ čtvrti, Mikuláš rychtář $\frac{1}{2}$ lánu, Jan Hlupý $3\frac{1}{2}$ lánu, Zajíc 1 lán, Matouš z Hořan $6\frac{1}{2}$, Jíra Pačkovice $1\frac{1}{2}$, Jan Šach 1 lán, kolářka $1\frac{1}{2}$, Filip kožišník, dříve Slivoň $\frac{1}{4}$, krčmář $\frac{3}{4}$, vdova Chrápkova $\frac{1}{4}$, Šárka $2\frac{1}{2}$, Matěj Fidroň 6, Jakub Tvrděk $1\frac{1}{2}$, Jakub Otmarův $3\frac{1}{2}$, vdova Koktanova $\frac{1}{2}$, Čech $1\frac{1}{2}$, Šimon $1\frac{1}{2}$, Jindřich $2\frac{1}{2}$, Krúpa $2\frac{1}{2}$, Havel Hulešův $1\frac{1}{2}$, Jíra Koza $4\frac{1}{2}$, Pavel Novoveský $4\frac{1}{2}$, Kolář $\frac{1}{2}$, Mikuláš Pešův $\frac{1}{4}$.

Z roku 1539.¹⁾

Havel Fidroň 2 lány, Skalík rychtář $2\frac{1}{2}$ čtvrti lánu, Jech $1\frac{1}{2}$ lánu a $\frac{1}{2}$ čtvrti lánu, Šimon z $4\frac{1}{2}$, Skalík $1\frac{1}{2}$ lánu, Vaník $\frac{1}{4}$, Petr Koza $7\frac{1}{2}$, Klíma 1 lán, Urbánek ze Smolné (byla to nějaká niva polní malá), Řiha Kondele z $1\frac{1}{2}$ a z krčmy, vdova Hořanského $\frac{1}{4}$, Brož z $3\frac{1}{2}$, Lexa z $\frac{3}{4}$, Kouba Hořanský z $4\frac{1}{2}$, Šimon Kulhavý z $2\frac{1}{2}$ lánu, Čech z 2 lánů a $\frac{1}{2}$ čtvrti, Kondele z $5\frac{1}{2}$, Krajša z $\frac{1}{4}$, Pršek z $3\frac{1}{2}$, Benda Apolon z $2\frac{1}{2}$, vdova Jiřího Pačka z $1\frac{1}{2}$, Balas krajci z $\frac{2}{4}$ lánu, Martin Paček 2 lány, Pavel Srb $\frac{1}{2}$ lánu, Saturna $\frac{3}{4}$ lánu, Bartoňovic Martin z $5\frac{1}{2}$ čtvrti, Polák $\frac{3}{4}$ lánu, Bartoň $6\frac{1}{2}$, Duchek Otmar $2\frac{1}{2}$; Kroupa a Hospodář, podsedkové.

Účastenství některých královských měst a šlechticův ve válce Šmalkaldské proti císaři a králi Ferdinandovi zaplatily Louny ztrátou Smolnice a jiných statků. Roku 1548, 8. prosince prodala komora královská Smolnici Šebastianovi z Vaitmile a na Chomútově.²⁾ Tento ji nedržel dlouho. Roku 1550, 4. června prodali ji synové jeho Kříž a Jan z Vaitmile Janovi mladšímu z Valdšteina za 1781 kop 15 grošů. Manželka tohoto Eliška Krajířka z Krajku, poprvé provdána za Jířika z Lobkovic a na Peruci prodala spolu s manželem tímto svým druhým dědictví své v Toužetíně a ve vsi Doníně, což tu měla, jakož i manžel její Novou Ves, Smolnici a Březi, jak je od bratří Kříže a Jana z Vaitmile a

od Jana z Martinic a na Smečně koupil za 12.300 kop míšeňských. Janovi z Sovince a z Doubravice 15. května 1554.¹⁾ Od té doby jest Smolnice součástí panství Toužetinského.

2. Bedřichovice,

ves, náležela nějakému nadláni kostela sv. Víta v Praze.²⁾ Připomíná se teprve v druhé polovici 14. století a zdá se býti založena od Bedřicha z Vinařec staršího. Mimo to byl zde statek vládyčí. Příba, vdova Vaňka Húrasa z Bedřichovic, měla zde zapsáno věno, které spadlo na krále a r. 1387, 14. února v Slaném bylo svoláno. Král je udělil dvoranu svému Cvikovi.³⁾ R. 1407 se připomíná Erazim z Bedřichovic, jemuž dlužen byl bývalý farář Smolnický Michal 1 kopu gr.⁴⁾ R. 1422, 15. července dělily se dcery po Jilšovi z Chlumčan, měštěninovi Lounském, a sice Makuše, manželka koláře Zikmunda, Lidmila, choť Hanůška Glucka, a Marta, choť Václava Patrona, s matkou svou Markétou o statek po otci pozůstalý, a mezi jiným připadl plat 2 kop paní Lidmily Gluckové a 1 kopa paní Martě Patronové v Bedřichovicích. Z toho jde, že týž Jileš z Chlumčan z rodu vládyk z Vlastislavě (erbu orlice) měl zde v Bedřichovicích nějaké platy na dědinách, jež mu odváděli držitelé kmetcích (sedlských) dvorů.⁵⁾ Bylať tedy tato ves rozdělena, a díl, který náležel kostelu Pražskému, zastavil císař Zikmund 26. prosince 1420 Bicenovi z Hříškova, o němž šlo při Hříškově bude pojednáno. Díl této vsi náležel v 15. století klášteru paněv klarišek v Týnci.⁶⁾ Nyní nás prameny opouštějí, až teprv r. 1579 prodal Petr Chotek z Vojnína, královský prokurátor, Vrbno (díl), Bedřichovice a Hříškov (díl) za 2000 kop m. Alžbětě z Rogendorfu, vdově Jana z Lobkovic na Pátku.⁷⁾ S tím dostaly se Bedřichovice k panství Páteckému. R. 1654 byly zcela pusté. Dříve zde bývalo 6 sedláků s potaly a 3 chalupníci. Katastr tento připomíná, že půda jest pšeničná, ale luk že není.⁸⁾

¹⁾ D. Z. 51, E 12.

²⁾ Arch. čes., I., 496.

³⁾ D. D. XIII., 240.

⁴⁾ Tadra: Soudní akta, V., 371.

⁵⁾ Arch. Loun., I. C 6.

⁶⁾ Frindt: Kircheng., III., 229, H. 359.

⁷⁾ Böhm. Privatmünzen, 287. D. Z. 64, L 23.

⁸⁾ Zem. archiv.

¹⁾ Arch. Loun., I., E 12.

²⁾ Pam. arch. X., 467.

3. Březi,

ves zmizelá na jihozápad od Smolnice mezi Hříškovem a Novou vsí, měla dvůr poplužní a několik dvorů kmetských. Na dvoře poplužním seděl Vlček z Březi, man Kadaňského purkrabí Alše z Kolovrat r. 1348, který později klášter Ročovský založil a za předka všech nyní žijících Kolovratů se považuje.¹⁾ Měl pak tento Vlček ve štitě orlici a nad helmem ruku obrněnou s mečem. Náležel tudíž jako vládkové z Vraního a z Telce k rozrodu Janovicův (neb Žirotinův). Fridrich syn Hrzkův z Vraního byl nejspíš vnukem Vlčkovým. Synové Fridrichovi: Hynek, Jan, Hrzek a Habart odkázali k záduší kostela Smolnického ročního platu i kopu, který měl vycházeti ze dvora kmetského Vavrušovského.²⁾ Později máme zprávu, že město Slaný koupilo dva dvory kmecí ve Březi. Po r. 1548 konfiskovány městu Slanému a koupil je Jan Bořita z Martinic.³⁾ Dvůr poplužní s ostatními dvory kmetskými byly již přivtěleny k Toužetinu dříve, snad hned v století 15. Ještě roku 1674 křtěny jsou děti z Březiho v kostele Radoniském.⁴⁾ Kolem r. 1700 jest opuštěna a pozemky přiděleny jsou ke dvoru Novoveskému. Zákklady zděné a sklepy do dnes jsou znáti.

4. Hříškov,

od osobního jména Hřech neb Hříšek jméno své mající, poprvé se r. 1318 připomíná. Vaněk z Hříškova a Trojan z Vinařic pohánějí Vojena z Hříškova pro loupež na pokojné cestě.⁵⁾ Ves tato měla až do zrušení poddanství paterou vrchnost. Jedenáct čísel patřilo k Týnci Panenskému (druhdy klášteru klarisek tamtéž) a to čísla domovní 12, 17, 18, 28, 30, 46, 52, 54, 57, 58, 61. Druhá vrchnost byla Pátecká. K ní náleželo 9 čísel, totiž č. d. 5, 8, 10, 20, 21, 26, 27, 45 a 53. Třetí část vsi patřila k panství Kornouzkému se třemi poddanými, nyní č. pop. 23, 24, 25. Čtvrtý díl k Toužetinskému panství, nyní č. 3, 9, 59 a 60. Pátý dvůr manstvím k Vyšehradu náležející měl tři poddané za dob, kdy Rakovníci jej drželi k záduší sv. Bartoloměje.⁶⁾ Úkolem naším bude ukázati

nejstarší majitele manského statku až do dnes. Ostatní čtyři vrchnosti jen potud chceme sledovati, pokud jest známo, jak se k té drzbě dostaly.

a) Manství Buškovské.

Bohatí měšťané Lounští Trouba z Javora a Jileš z Chlumčan, oba stavu vladyského, a Šebek Sigmund byli od válek husitských majitelé tohoto manství. Když smrti sešli, spadlo zboží to na krále a r. 1460, 29. dubna vyvoláno jest v Lounech, by se k němu hlásil, kdo právo má.¹⁾ R. 1461 dal je král Jiří Václavovi ze Skuhrova, který je držel do r. 1483. V tom roce koupil je Bušek z Hořešovic jinak z Hříškova, a od té doby nazývalo se to manství Buškovské až na naše časy. Po smrti Buškové uvázala se v dědictví muže svého Justina z Jezvec, manželka jeho, která kšaftem r. 1502 odkázala dva dvory v Hříškově na opravu domu Božího sv. Bartoloměje v Rakovnici.²⁾ Po shoření desk Píram Kapoun ze Svojkova, nápadník dědin a statku někdy Justiny z Hořešovic, dal je opět vložit do desk r. 1543.³⁾ Rakovníci sami dvory tyto nespravovali, nýbrž najali je za roční plat a sice Martinovi za 4 kopy půlletné, Janovi Válovi za 15 gr. a Pršovi z Bedřichovic jedny hony za 2 gr. Tolikéž vycházelo o sv. Havle, jen Vála platil o 4 gr. více a všickni dávali za slepice 22 gr. Obec Rakovnická užívala toho statku jako statku kmetského, ač byl statkem manským. Pro přílišnou vzdálenost dožádala se císaře Rudolfa II., aby to zboží prodati a za jiné bližší vyměnit mohla. Tou dobou obsahoval větší statek stavení s velkou světnicí, kuchyní, komory a sklepy, marštále zděné pro všeliký dobytek, 3 stodoly, pekárnu, kůlny pro vozy a jiné potřeby, vše v 1000 kopách, dědin orných 4 lány v 3250, štěpnici hrazenou ve 200, luk několik v 300, chmelnici v 500, lesů živých a hájův v 3200 a zvěře lesní v 800 kop míš. Menší statek měl stavení o 6 komorách, komora najímala se podruhům po 1 k. 15 gr. m. a čtvrt lánu. Ku prodeji přišlo teprve r. 1616 o sv. Jiří, a sice většího statku Bohuslavovi Havlatovi za 2000 kop m.; 1000 kop dal hned, ostatní uplácel do r. 1638 a 12 kop m. platil ročně. Ač jej Rakovníci drželi jako

¹⁾ Arch. čís. hradčan., 38/119.

²⁾ Erect. IX., A 10.

³⁾ Sněmy II., 468.

⁴⁾ Matr. Radonické nejstarší, 10.—25. str.

⁵⁾ Emler, P. D. Z. I., 12.

⁶⁾ Sdělil Fr. Brod, učitel v Toužetíně.

¹⁾ D. D. XVI., 394—398.

²⁾ Levý, Rakovník, 179.

³⁾ D. Z. 3, E 6.

dvůr kmetcí (poddaný), hájil soud man-
ský jeho jako zboží jen králi poddaného
v r. 1712, když již potomci Bohuslava
Havlaty jej měli ve 4. koleně. V tu dobu
vládli jím bratři Daniel, Jiří, Vojtěch a
Matěj společně. Při každé změně trůnu
povinni byli královští manové obnoviti
přísahu věrnosti nově nastupujícímu pa-
novníku, kterou buď osobně neb skrze
zástupce vykonati mohli.¹⁾ Tak i na bratry
Havlaty vyšel půhon 29. listopadu
1743, když nastoupila trůn císařovna
Marie Terezie. R. 1760, 15. ledna²⁾ roz-
dělit Šimon Havlata svůj dvůr manský,
takže od té doby se jmenuje Buškovský
I. a II. díl. R. 1784 koupil Jan Ferles
díl I. a r. 1792 prodal díl II. Daniel
Havlata manželům Václavovi a Ottilii
Schustrovým. Za Jana Ferlesa odpro-
dáno 18 sáhů I. dílu Buškovského na
synagogu židovskou.³⁾ Dědici Václava
Schustera Antonín a Václav bratři pro-
dali spolu s Františkem a Václavem
Vahlou, kteří mezi tím časem I. díl man-
ství získali, Matěji a Elišce Heinzovým
r. 1846.⁴⁾ V naší době držela je rodina
Mlejneckých a od té je koupil nynější
majitel Jirásek Josef.

Poněvadž manství v naší době zru-
šena, stal se statek ten zpupným a jest
v deskách zemských zapsán.

b) Díl k panství Týnce Panen- ského.

Byl původně majetek Žirotínů, kteří
založivše klášter klarisek v Týnci oddali
mu ze svého zboží v Hříškově 2½ kopy
ročního platu s dědinami a zahradami
i se vši zvolí k tomu příslušející r. 1360,
15. července, a císař Římský a král Če-
ský Karel IV. ústy svými vlastními do
desk vložití rozkázal.⁵⁾ Byl to Habart
starší z Žirotína. Nadání to rozmnožil
r. 1410, 20. února Plichta z Žirotína,
který Elišce abatysi a konventu kláštera
postoupil v Hříškově dvůr poplužní a pět
podsedků, sad s dědinami, lukami a lesy.⁶⁾
Válkami husitskými zboží toto se mě-
nilo; neboť jest známo, že nejen husitští
páni ale i katoličtí zlým příkladem na-
kažení sahalí po statcích duchovenských.
V jaké míře však se to u Žirotínů dalo,
při popisu kláštera Týneckého šíře bude

vyloženo. Když po bitvě bělohorské usi-
lováno o znovuzřízení prvního kláštera
klarisek v Čechách u sv. Anežky v Praze
a rozkaz arcibiskupa Arnošta Harracha
zněl, aby jeptišky Týnecké přestěhovaly
se do Prahy, spojily se oba kláštery
v jeden. Týnecký dal jeptíškám statky,
Pražský jméno; až rozkaz dvorního de-
kretu 26. června 1782 učinil konec staro-
slavnému klášteru, který se honosil se-
strami řeholními Anežkou, královskou
dcerkou Přemysla Otakara I. a mnohými
urozenými předními rodů českých, zvláště
Žirotínů. Ve vlastní správě státní byly
statky klášterní do r. 1797. Poněvadž
ničeho nenesly, prodány jsou rodině
pražských měšťanů Tuscany. Od té se
dostalo Vojtěchovi Rennerovi, až pro-
dáno Terezii hraběnce z Herbersteinu,
která je se svým panstvím Žirotínem
spojila.

c) Panství Páteckého díl.

Tohoto dílu nejstarší držitelé byli
bratři Zikmund, Purkart a Václav Ba-
vorové z Žichova (znaku kola). Drželi
ho koncem 15. věku asi od r. 1470—1500.
Měli také šošovní zboží v Lounech a
Jan Bavor seděl na Citolibi r. 1478. Od
nich koupil Zikmund Bareš z Kamenice
a na Baršovicích tyto lidi: rychtáře Ka-
lika, Macha, Vaňka, Matouše, Matěje,
Tětinu, Janovou, Šípka, Reka, Bartoše
a Medka, kteříž platili 16 kop 16 gr. a
slepice 26. K tomu dílu patřily dva hájky.
Zikmund Bareš měl toho zboží dvě tře-
tiny a Kateřina z Landšteina, manželka
jeho, jednu třetinu v deskách zapsáno.
I prodali je Děpoltovi z Lobkovic na
Bilině za 180 kop gr. č. r. 1524, 31. října.¹⁾
Spolusvědkové trhu toho byli Petr Če-
radský z Čeradice seděním na Čeradicích
a Jakub Šmuhař z Rochova a na Tru-
zenicích. Po Děpoltovi je dostal syn jeho
Jiřík, jehož manželka Eliška Krajířka
z Krajku podruhé za Jana z Valdšteina
provdaná je prodala Janovi z Sovince a
z Doubravice, který je připojil k panství
Toužetinskému r. 1554, 15. května.²⁾

d) Díl Komoužského panství.

Díl tento byl původně svobodný dvůr
a první známý majitel byl Bicen z Br-
loha (znaku hříč neb 3 soustředné háky).
11. ledna 1368 dává jednu kopu platu
na dvoře svém, na němž sedí Ondřej

¹⁾ D. D. 70, 179—186.

²⁾ D. D. 85, 45.

³⁾ D. D. 84, 26.

⁴⁾ D. D. 133, 28, 85, 293.

⁵⁾ Emler, P. D. Z. I., 427.

⁶⁾ Tamtéž, II., 64.

¹⁾ Emler, P. D. Z. II., 358.

²⁾ D. Z. 51, E 12.

Kostka, kostelu Smolnickému.¹⁾ Syn jeho Přech z Brloha neb z Hříškova od roku 1385—1410 se jmenuje. R. 1385, 28. února přenáší věno své manželky Žofky z Brloha na Hříškov.²⁾ Byl osedlý i v Lounech.³⁾ R. 1410 zemřel a zboží jeho provoláno jest. Bedřich z Vinařec jménem syna jeho Bicena odpírá právu královu, pravě, že nalézá se tento v Prusku. Bojoval proti německým rytířům po boku Poláků. Ač král to zboží dal Žibřidovi z Chříče a synu jeho, nezdá se, že by tito statek opanovali.⁴⁾ O dalších majitelích nemáme zpráv; ale proto, že bratři Michal a Blažej Přechové z Hříškova prodali dvůr poplužní s poplužím, s dvěma poustkama, kdež na jedné kréma svobodná byla, Martinovi Přechovi z Hříškova, bratru svému, za 75 kop, tak jak jest po otci svém Jiříkovi Přechovi z Hříškova drželi, a v r. 1549 v úterý po sv. Pavlu na víru obrázení (29. ledna) sami sobě kladli r. 1550, 15. dubna;⁵⁾ a všickni tři i otec jméno Přech si přikládají, máme za to, že všickni jsou potomci Přecha mezi l. 1385—1410 připomenutého a tudíž i dědicové statku jeho. Další zprávy až do r. 1592 se nám nedostává. V tom roce držel jej svobodník neb zeman Melichar Mrzena, jehož se ujímá císař Rudolf II. proti Anně, abatyši Týnecké, jakoby poddaní její v grunty jeho se vkládali, aby tak budoucně nečinili, též aby páni Lounští jeho žádným clem neobtěžovali.⁶⁾ Poněvadž vdova Markýta po Melicharovi Mrzenovi špatně hospodařila, žádá Matyáš Štampach ze Štampachu na Srbci, Kornhausu a Přerubenicích císaře Rudolfa II., aby mu dovolil tento dvůr koupiti r. 1609. I prodán jest dvorec ten r. 1610, 20. března dotčenému Štampachovi za 500 kop míš. Měl 5 čtvrtin dědin a něco málo luk. Štampach splatil ihned 100 kop, ostatek měl ročně po 25 kopách vyklásti. Rok na to 1611 stěžuje si na rozličné protimyslnosti, násilí a hrozby té vdovy.⁷⁾ Poněvadž Matyáš Štampach vzal sobě vdovu po Adamovi Hruškově z Března Evu z Rajchu⁸⁾ a žádných dědiců neza-

nechal, podělili Hruškové z Března, synové Adamovi, statek jeho. Po těchto krátký čas je držel Bohuchval z Adlaru na Štafě. Tento prodal dvůr Adamovi Penčíkovi ze Sulic r. 1615, ale do desk zboží toho nevložil. Po Adamovi, který pro tehdejší roztržitosť vojenskou odešel, zůstal dvůr pustý. Týž Adam měl tři syny: Kryštofa, Alexandra a Karla. Po několika letech našel se syn Karel, který na místo nájemců dřívějších, kteří jen něco málo polí vzdělávali a ostatní pusté nechávali, dosadil lejtanta Melichara Chybu jakožto dědice a hospodářství jemu poručil. 10 let zůstával tento na svém místě, dajíc sousedům pole dobývatí a orati a sám něco dobyl a oral. V tom stal se pan Hložek (ze Žampachu Jan Karel) hejtmanem kraje Slánské a máje grunty své v Hříškově tohoto Melichara Chybu z tohoto místa vypudil a k panství Páteckému připojil. Dovědouce se toho Alexandr Penčík, bratr prostřední, před 18 lety (1670) u pana Hložka se ohlašoval a zapláceno míti žádal, ale za odpověď dostal, že nikoliv. dokud nedokáže, odkud to on a bratři jeho v držení dostali. I dokázal toho nejmladší Karel a byl naň uveden skutečně. Jeden ze svědků Tobiáš Krejsa z Hříškova vypovídá, že Kryštof Penčík měl předešle dvůr svobodný v Lišťanech v kraji Žateckém, odkudžto zastřeliv tam jednoho souseda se vyprodal a tento dvůr od štolmistra p. Hrušky na Toužetíně koupil.¹⁾ R. 1688, 8. listopadu prodal Alexandr Ferdinand Penčík z Dolejších Sulic dvůr tento Magdaleně Rosině Antonii ovdovělé Příchovské, rozené ze Žďáru a na Pšanech.²⁾ Od ní držel ho Karel Arnošt svobodný pán Bisgen, na něhož žaluje Karel Ferdinand Cejka z Olbramovic 18. července 1691, že zůstává v žaláři pro dluh váznoucí na jeho dvoře v Hříškově, který postupem koupil od Karla z Bissingen, a on jemu dskami postoupiti zanedbává. R. 1694 dědil tento dvůr pastorek Václava Ferdinanda Čejky Václav Ferdinand Mazaný ze Slavětína,³⁾ a nemoha jej udržeti roku 1695, 1. prosince prodal ho Karlovi Maxovi Leopoldovi Příchovskému z Příchovic na Libočanech a Vlčím za 2200 zl.⁴⁾ Juxtou D. Z. 117, J. 28 přiznává se r. 1718, 14. května Marie Kateřina, vdova Vá-

¹⁾ Borový, erect. 67.

²⁾ Emler, P. D. Z. I., 502.

³⁾ Arch. Loun, I. C 2, str. 145.

⁴⁾ D. D. XIV., 313.

⁵⁾ D. Z. 9, E 14.

⁶⁾ Arch. místodrž., fasc. T, č. 91, vedlejší číslo 2.

⁷⁾ Arch. místodrž., fasc. S, č. 22, vedlejší číslo 26.

⁸⁾ Sedláček, Hradý, VIII., 161.

¹⁾ Arch. místodrž., C 39, vedlejší číslo 22.

²⁾ Tamtéž.

³⁾ D. Z. 269, R 28.

⁴⁾ D. Z. 404, C 2.

dvůr kmetcí (poddaný), hájil soud man-
ský jeho jako zboží jen králi poddaného
v r. 1712, když již potomci Bohuslava
Havlaty jej měli ve 4. koleně. V tu dobu
vládli jím bratři Daniel, Jiří, Vojtěch a
Matěj společně. Při každé změně trůnu
povinni byli královští manové obnoviti
přísahu věrnosti nově nastupujícímu pa-
novníku, kterou buď osobně neb skrze
zástupce vykonati mohli.¹⁾ Tak i na bra-
try Havlaty vyšel půhon 29. listopadu
1743, když nastoupila trůn císařovna
Marie Terezie. R. 1760, 15. ledna²⁾ roz-
dělil Šimon Havlata svůj dvůr manský,
takže od té doby se jmenuje Buškovský
I. a II. díl. R. 1784 koupil Jan Ferles
díl I. a r. 1792 prodal díl II. Daniel
Havlata manželům Václavovi a Ottilii
Schustrovým. Za Jana Ferlesa odpro-
dáno 18 sáhů I. dílu Buškovského na
synagogu židovskou.³⁾ Dědici Václava
Schustera Antonín a Václav bratři pro-
dali spolu s Františkem a Václavem
Vahlou, kteří mezi tím časem I. díl man-
ství získali, Matěji a Elišce Heinzovým
r. 1846.⁴⁾ V naší době držela je rodina
Mlejneckých a od té je koupil nynější
majitel Jirásek Josef.

Poněvadž manství v naší době zru-
šena, stal se statek ten zpupným a jest
v deskách zemských zapsán.

b) Díl k panství Týnce Panen- ského.

Byl původně majetek Žirotínů, kteří
založivše klášter klarisek v Týnci oddali
mu ze svého zboží v Hříškově 2½ kopy
ročního platu s dědinami a zahradami
i se vši zvoří k tomu příslušející r. 1360,
15. července, a císař Římský a král Če-
ský Karel IV. ústy svými vlastními do
desk vložití rozkázal.⁵⁾ Byl to Habart
starší z Žirotína. Nadání to rozmnožil
r. 1410, 20. února Plichta z Žirotína,
který Elišce abatyši a konventu kláštera
postoupil v Hříškově dvůr poplužní a pět
podsedků, sad s dědinami, lukami a lesy.⁶⁾
Válkami husitskými zboží toto se mě-
nilo; neboť jest známo, že nejen husitští
páni ale i katoličtí zlým příkladem na-
kažení sahalí po statcích duchovenských.
V jaké míře však se to u Žirotínů dalo,
při popisu kláštera Týneckého šíře bude

vyloženo. Když po bitvě bělohorské usi-
lováno o znovuzřízení prvního kláštera
klarisek v Čechách u sv. Anežky v Praze
a rozkaz arcibiskupa Arnošta Harracha
zněl, aby jeptišky Týnecké přestěhovaly
se do Prahy, spojily se oba kláštery
v jeden. Týnecký dal jeptíškám statky,
Pražský jméno; až rozkaz dvorního de-
kretu 26. června 1782 učinil konec staro-
slavnému klášteru, který se honosil se-
strami řeholními Anežkou, královskou
dcerkou Přemysla Otakara I. a mnohými
urozenými předními rodů českých, zvláště
Žirotínů. Ve vlastní správě státní byly
statky klášterní do r. 1797. Poněvadž
ničeho nenesly, prodány jsou rodině
pražských měšťanů Tuscany. Od té se
dostalo Vojtěchovi Rennerovi, až pro-
dáno Terezii hraběnce z Herbersteinu,
která je se svým panstvím Žirotínem
spojila.

c) Panství Páteckého díl.

Tohoto dílu nejstarší držitelé byli
bratři Zikmund, Purkart a Václav Ba-
vorové z Žichova (znaku kola). Drželi
ho koncem 15. věku asi od r. 1470—1500.
Měli také šosovní zboží v Lounech a
Jan Bavor seděl na Citolibi r. 1478. Od
nich koupil Zikmund Bareš z Kamenice
a na Baršovicích tyto lidi: rychtáře Ka-
líka, Macha, Vaňka, Matouše, Matěje,
Tětinu, Janovou, Šípka, Reka, Bartoše
a Medka, kteříž platili 16 kop 16 gr. a
slepíc 26. K tomu dílu patřily dva hájky.
Zikmund Bareš měl toho zboží dvě tře-
tiny a Kateřina z Landšteina, manželka
jeho, jednu třetinu v deskách zapsáno.
I prodali je Děpoltovi z Lobkovic na
Bilině za 180 kop gr. č. r. 1524, 31. října.¹⁾
Spolusvědkové trhu toho byli Petr Če-
radský z Čeradice seděním na Čeradicích
a Jakub Šmuhar z Rochova a na Tru-
zenicích. Po Děpoltovi je dostal syn jeho
Jiřík, jehož manželka Eliška Krajírk
z Krajku podruhé za Jana z Valdšteina
provdaná je prodala Janovi z Sovince a
z Doubravice, který je připojil k panství
Toužetinskému r. 1554, 15. května.²⁾

d) Díl Komoužského panství.

Díl tento byl původně svobodný dvůr
a první známý majitel byl Bicen z Br-
loha (znaku hříč neb 3 soustředné háky).
11. ledna 1368 dává jednu kopu platu
na dvoře svém, na němž sedí Ondřej

¹⁾ D. D. 70, 179—186.

²⁾ D. D. 85, 45.

³⁾ D. D. 84, 26.

⁴⁾ D. D. 138, 28, 85, 293.

⁵⁾ Emler, P. D. Z. I., 427.

⁶⁾ Tamtéž, II., 64.

¹⁾ Emler, P. D. Z. II., 358.

²⁾ D. Z. 51, E 12.

clava Ferdinanda Mazaného ze Slavětína rozená z Klobenstallu, že jí Příchovský celý statek úplně zaplatil. Konečně koupil jej Ferdinand kníže ze Schwarzenberga r. 1699, 8. ledna a připojil jej ke statku Kornoužskému.¹⁾ Svobodný tento dvorec v rozličných dobách měl své osudy. Byl spojen v jedno a hospodařil na něm pán, nebo rozdělen na více částí, jak svědčí r. 1682, 7. října Matěj Šafránek, okolo 83 let starý soused v Hříškově. Před těmi vojnyami na tom místě bývala hospoda jménem Vidlákovská, majíc polí 2 čtvrti. Za ní chalupa Podarovská, majíc polí 3 čtvrti (lánu). Item chalupa u pastoušky, kde se ještě zdi spatřují, jménem Tesařovská, majíc polí 2 čtvrti; v sumě polí všech jest 10¹/₁₀ čtvrtí. Luk k tomu žádných, lesů žádných mimo polí porostlých, štěpnice žádná. Z listovny c. k. soudu v Lounech se dozvídáme, že kníže ze Schwarzenberka ze svobodného dvora Čejkovského učinil hospodu, 1 lán polí dal Adamovi Vágnerovi, 1 lán Janovi Grognerovi a pustou chalupu dal kováři Týneckému Václavovi Purtovi r. 1700.

5. Nová ves.

Málo jest obcí v Lounsku, o nichž víme, kdy byly založeny a od koho. Většina jich založena v době neznámé a to pohanské, menší část pochází z doby křesťanské, a vyjímaje Novou Ves, Ročov Horní, Hviždalku a Sulc, nevíme, kdo byli zakladatelé jejích. Novou ves založili klášterníci sv. Augustina v Roudnici. Lev z Divic obdržel od Víta probošta, Mikuláše převora, Michala správce a celého konventu bl. Panny Marie v Roudnici r. 1347, 16. října dovolení, by sobě les vyklučil a z toho lesa vykáceného aby právem emfiteutickým neb německým 23 a čtvrt lánů vysadil. Měla se jmenovati Větrín. Ale jméno to se v lidu neujalo a do dnes jen Novou vsí se nazývá. Z těch 23 a čtvrt lánů mělo 20 lánů býti poplatných, dva lány měl dostati rychtář, krčma, kovář a pekař; vše to mělo náležeti dědičně dotčenému nájemci Lvovi z Divic. Zbývajících pět čtvrtí lánu mělo se dostati na společnou pastvu a na dvorce celé obci. Založení této obce mělo se státi v 5 letech a od sv. Jiří r. 1348 v pěti letech měl býti odváděn z ní plat. Též zmínka se činí o platu z polí v blízké vsi Březí, která

¹⁾ D. Z. 406, B 9.

náležela Vlčkovi z Březí. Není tato listina vlastní emfiteutická, nýbrž jakýsi revers, kterým zabezpečuje Lev z Divic klášteru, že podmínky mu kladené vyplní. Za spolusprávce (rukojmi) té smlouvy přibral Lev Jindřicha Růsa z Dolan, Bedřicha, syna Hrzkova z Vraního, a Jindřicha Slejdu z Leščan. O tomto posledním víme, že mu náležel svobodný dvůr v Lištanech a že byl s bratrem svým Ješkem obyvatelem Loun v l. 1380—81.¹⁾ Svědkové pak celé smlouvy byli Albrecht z Liběšic, jinak z Dubé, Jindřich z Kamýka, Zdeněk Srša z Dubic, purkrabí Roudnický Pohan, Pavel z Vraního a Zdislav z Rochova.²⁾ Kdo tu ves držel od r. 1420—1469, není mi povědomo. V l. 1469—1471 a 1491, 1517—1526 a 1539—1547 vybírali z ní platy Lounští.³⁾ R. 1550, 25. dubna koupil ji od komory královské Jan mladší z Valdsteina za 209 kop 15 gr.,⁴⁾ který ji s jiným ještě zbožím Elišky z Krajku, manželky své, prodal Janovi ze Sovince a z Doubravice, čímž připojena jest trvale k panství Toužetinskému, jak isme při Smolnici dokázali.

Sulc

jest viska na říšské neb císařské silnici přes Louny jdoucí založená roku 1797 na počest knížecí Schwarzenberské rodiny, kteří se píši hrabata ze Sulcu. Stalo se tak z hospodářských ohledů, aby blízký dvůr Toužetín měl potřebné síly pracovní.

Toužetín,

sídlo panství knížecího, byl ve 13. století příslušenstvím kláštera benediktinek sv. Jiří na hradě pražském⁵⁾ roku 1228 a 1233. Že celá ves klášteru nepatřila, soudím z toho, že i Vrbno a blízké Blšany (nyní Pšany) jen částí klášteru slušely. Roku 1316 a 1318 seděli tu vladkové Dmytr a Liděř z Toužetína, Konrad byl roku 1348 manem Albrechta z Kolovrat, purkrabí Kadaňského, jemuž král Karel IV. tu milost učinil, že jej i many jeho vyňal z právomoci soudů zemských.⁶⁾ Roku 1372 jest Přeseck z Toužetína spolupatronem fary Hořešovské.⁷⁾ Drobné vladyské rody v Toužetíně se

¹⁾ Arch. Loun, I, C 2.

²⁾ Emler, Dipl. kl. Roudnic., str. 10.

³⁾ Arch. Loun, I, E 9, 10, 11, 12.

⁴⁾ Pam. arch., X., 470.

⁵⁾ Erben, R. B. I., 336 a 338.

⁶⁾ Archiv Hradčan.

⁷⁾ Tingl, II., 75.

vyprodávaly a jich zboží skoupil z valné části též Albrecht z Kolovrat, který roku 1380, 6. srpna založiv klášter Augustiniánů poustevníků v Ročově vykázal 100 měric ječmene z Toužetína¹⁾ spolu se svými syny Albrechtem Mikulášem, Purkartem a Herbortem a manželkou svou Annou. Jak přešel na Vlastibora neb Vláška z Kladna a Markvarta z Královic, nevíme, ale kdy ho prodali tito Oldřichovi z Hazmburka, zaznamenal Paprocký o stavu ryt. 281, že se tak stalo v roce 1409. Již v 5 letech prodal ho s tvrzí a vsí celou Anně abatyši a všemu konventu kláštera sv. Klary v Týnci, řádu sv. Františka roku 1414, 31. října.²⁾ Že Jaroslav z Žirotína v své moci měl roku 1434, jak Sedláček, Hradý VIII., 225, s doklady uvádí, lze vysvětliti jedním, že jako opravce a fundátor kláštera tohoto hájil jeho zboží, jednak i tím, že tehdy i přísně katoličtí páni zachváceni byli touhou církev katolické ubrati, kde se co dalo. Roku 1443, 2. prosince vyznává Bětko z Kladna a Dorota z Kozojed jeptiška jménem celého konventu kláštera v Týnci Panenském, že ač měl klášter v deskách zemských zapsaný celý Toužetín s tvrzí, se třemi poplužními dvůry, ves celou s platy a se vsí zvoli, že přece jim náleželo toliko dvě stě kop jen, které jim k věrné ruce svěřeny jsou na téměř zboží a že tudíž odevzdávají Toužetín Jaroslavovi Plichtovi z Žirotína a Janovi synu jeho, protože jim tito jiným zbožím dosti učinili a slibují dotčeným Žirotínům toho zboží do desk vložit a ode všech závad očistiti (zpravit). Tuto smlouvu schválil tehdy představený jeptíšek kustos a náměstek provinciála řádu menších bratří Mikuláš z Hradce.³⁾ Tento prodej a směna Toužetína Jaroslavovi Plichtovi a Janovi, synu jeho, kteří jej brzy na to Jindřichovi Mičanovi z Klinšteina postoupili, byl asi příčinou, že dědic Oldřichův z Hazmburka Zbyněk proti tomu prodeji namítal, že má na něm 30 kop platu komorního pojištěno. Soud dal za právo Zbyňkovi z Hazmburka, aby mu ten plat 30 kop dáván byl, když roku 1455 souzena pře mezi Jaroslavem Plichtou z Žirotína a Zbyňkem Zajícem z Hazmburka, kde Jaroslav neohlížeje se na závazky kláštera prodal Toužetín Jindřichovi Miča-

novi z Rostok. I provedl Zbyněk z Hazmburka: 1. že Toužetín prodal abatyši a konventu kláštera Týneckého, 2. zápis kláštera svědčící Oldřichovi, jímž se zavazují, že bez jeho vědomí zboží toho neprodají, 3. Oldřich listinou svou prohlašuje, že sobě na tom zboží žádného práva nepozůstává a konečně 4. list kláštera, kterým na Toužetíně zapisují 30 kop platu komorního ve 300 kopách a žádný tomu listu neodpíral.¹⁾ Tak se dostal Toužetín do rodu pánů z Klinšteina, kteří brzy na to stali se i zastavními pány na Pátku a potom i na Žirotíně.²⁾ Jindřich Mičan z Klinšteina měl tři syny, Jana, Jindřicha a Čeňka. Jindřich se psal na Vinařicích,³⁾ Čeněk na Žirotíně, kdežto Jan roku 1503 již mrtev byl a synové jeho Jan a Jindřich na Pátku seděli. Týž Jan držel i Toužetín⁴⁾ kolem roku 1515 a roku 1517 již mrtev. Sestry Janovy byly Anna, Johanna a Krystyna. Anna provdala se za Děpoltu z Lobkovic, Johanna za Václava Haugvice z Biskupic a Krystyna za Viléma Kríneckého z Ronova.⁵⁾ Anna přinesla věnem Děpoltovi Vinařice, Johanna dostala Chlumčany a Toužetín⁶⁾ společně se sestrou Krystynou a držela ho ještě roku 1525. Brzy potom roku 1529 vládl tu Václav Pětipeský z Chýš a Egrberka, manžel Mandaleny z Klinšteina, která byla dcerou Jindřicha Mičana, bratra Janova. Tato změna majetku souvisí s dělením se o dědictví po Janovi a Jindřichovi z Klinšteina, jež nám podrobně není známo.⁷⁾ Roku 1539, 4. května prodal Jindřich Pětipeský bratr Václavův v Toužetíně tvrz a v Doníně dvory kmeců s platem Jaroslavovi Seckerkovi z Sedčic.⁸⁾ Roku 1544 prodal jej Jaroslav Jeronymovi Šlikovi z Holejče na Vintýřově a Radonicích, který jej prodal Elišce Krajířce z Krajku, manželce Jana mladšího z Valdšteina na Točnicku.⁹⁾ V její době panství Toužetínské, které až do té doby jen z Toužetína a části dvorů kmeců v Doníně záleželo, počalo se zvětšovati. Roku 1554 přibyla Nová ves, jak jsme výše vypravovali, kdy všechny tyto vesnice koupil Jan ze

¹⁾ Orig. arch. kl. Ročov.
²⁾ Emler, P. D. Z. II., 112.
³⁾ Dr. Legis Glückselig Aufgeh. Klöster: Urkunden II.

¹⁾ Emler, P. D. Z. II., 270.
²⁾ Viz »Method«, 1899, str. 82.
³⁾ »Method«, 1900, str. 9.
⁴⁾ Sedláček, Hradý, VIII., 225.
⁵⁾ D. Z. 84, D 8, akta kom. soudu, 6 F, A 8.
⁶⁾ D. Z. 3, E 16.
⁷⁾ Böhm. Privatmünzen 419.
⁸⁾ D. Z. I., F 21.
⁹⁾ Sedláček, Hradý, VIII., 226.

Sovince a z Doubravice, jehož manželka byla Veronika Šlíková,¹⁾ která koupí roku 1557 i Chlumčan nabyla. Jan z Sovince a z Doubravice z pánů moravských erbu odřívous byl poslední svého rodu.²⁾ Zemřel v roce 1575 neb 1576 a manželka jeho Veronika Šlíková 21. dubna 1581.³⁾ Po té vládl na Toužetíně Jan ze Šelmberka a z Kostí. Nemaje dědiců zapsal manželce své Toužetín roku 1590. Zemřel v Praze 11. října 1597 a pochován jest ve Smolnici 28. října.⁴⁾ V noci, v sobotu na neděli po sv. Medardu roku 1600, 11. června nějací lotříkové vyloupali kostel ve vsi Smolnici a pobrali v něm hermelín, který nad hrobem nebožtíka pana Šelmberka byl, ostruhy, tulich, kord, kalichy, ornáty a jiné věci, kteréžto po zprávě jiných celé za 400 (kop) státi mohly.⁵⁾ Vdova jeho Kateřina rodem z Veitmile provdala se po druhé 15. května 1600 za Petra z Libentálu. Když 30. dubna 1606 zemřela, dědil zápisem manželky své statek Toužetín dotčený Petr z Libentálu, který jej Janovi Hruškoví z Března na Peruci roku 1606 prodal.⁶⁾ Tento se psal na Toužetíně, Peruci a Selmicích. Manželka jeho byla Dorota, z Doupova (1587—1610), s níž měl syny Adama Jindřicha, který se psal roku 1612 na Hříškově, potom na Selmicích a druhý byl Jiří Fridrich a sestra Anna Sabina, provdána Kaplířka. Když se byli rozdělili o dědictví otcovské, dostalo se Jiřímu Bedřichovi Toužetína, Smolnice, Břeží, Donína díl a Nové vsi. Adamovi Jindřichovi část Hříškova a Selmice. Účastenství své ve vzpouře stavův českých zaplatil Jiří Fridrich ztrátou třetiny jmění svého.⁷⁾ Toužetín prodán od komory Adamovi hraběti z Herbersdorfu.⁸⁾ Po smrti téhož dědila české statky manželka jeho Marie Salomena, rozená z Preysingu, které koupil Pavel Michna z Vacínova roku 1630. Syn Pavla Michny Karel na Toužetíně a Bitozevsi zemřel před rokem 1653 bezdětek, načež spadly Toužetín s ostatními statky na nejstaršího bratra Václava. Tento zemřel také bezdětek roku 1667, 22. května. Za dědice ustanovil syny otcova bratra Jiřího Viléma Sigmunda Norberta a Viléma

Fridricha. Sigmund Norbert dostal Toužetín a Postoloprty. Všecky statky po hraběti Václavovi byly však obtíženy velkými dluhy, takže oba dědicové jejich byli nuceni je prodati. Koupil pak Toužetín a Postoloprty a Selmice se vsi Knovízem za 240.000 zlatých rýnských a za 1000 dukátů klíčného Jiří Ludvík hrabě z Sinzendorfu 14. listopadu 1669.¹⁾ Jiří Ludvík zemřel ve Vídni roku 1681 a zanechal dva nedospělé syny Kristiana Ludvíka Ignáce a Filipa Ludvíka a ustanovil jim za poručníka strýce Karla Ludvíka. Starší bratr bojoval proti Turkům a padl v bitvě, mladší bratr Filip Ludvík uveden jest ve statky otcovské a sice v Toužetín 3. října 1691. Ale již 24. května 1682 prodal i Postoloprty i Toužetín knížeti Ferdinandovi ze Schwarzenberka za 600.000 zlatých rýnských, z kteréžto obnosu jen 500.000 zlatých na dluhů zaplacení vynaloženo bylo.²⁾ Od té doby drží knížecí rod Schwarzenberský statky Toužetín a Postoloprty s příslušenstvím.

Děje kostela a fary.

Nynější chrám Páně sv. Bartoloměje apoštola Páně pochází dle své úpravy poslední z roku 1700 a dle toho jest zařízen soupis jeho památek, jak je podal Dr. B. Matějka.³⁾ Nám náleží vyšetřiti, která část jeho je starší nežli ona úprava poslední a do které doby sáhá. Klenba nad chrámovou lodí jest nová, nad kněžištěm a nad jižním vchodem stará gotická. Zdi lodní jsou 1'2 m silné. Tato tlouška, jakož i že jižní kobka k lodi přistavěná má gotickou klenbu, soudím, že loď ve svých základech až ke klenbě jest původní románská, taktéž mohutná věž na severní straně k presbytáři přistavěná byla a jest až ke střeše kostelní románská. Co odtud vyčnívá nad kostel, jest přístavek roku 1789. Kněžiště zakončené pětihranem z osmihranu má na venek opěráky s ústupky. Vnitřek má gotickou klenbu. Žebra její sbíhají se ve dvou svornících, z nichž prvý má znak rytířů z Hřivic, druhý ruku ukazující. Též jižní přístřešek má gotickou klenbu a ve svorníku znak rytířů z Hřivic. V archivu Loun, I., C 2. zachovala se zpráva, kdy kostel Smolnický pokryt byl novou krytbou cihlářem Mikšem, kterou jsme v „Methodu“, 1898, str. 79.

¹⁾ D. Z., 318, E 14 a Slovník nauč., V., 310.

²⁾ Veselý, Postelberg, 29, 30.

³⁾ Soupis Lounska, str. 80, 81.

¹⁾ Arch. Loun, I., A 1, I. 8.

²⁾ Slovník nauč., VIII., 818.

³⁾ Mikšovic Kronika, 61. str.

⁴⁾ Mikšovic Kronika, 133. a 135. str.

⁵⁾ Tamtéž, str. 202.

⁶⁾ Viz o tom Sedláček, VIII., 226.

⁷⁾ Bilek, Konf., 193.

⁸⁾ Tamtéž.

uveřejnili. Dle této zprávy byl by kostel v letech 1370—1382 rozšířen o gotické kněžiště a pokryt mistrem cihlářem Lounským Mikšem. Křížová klenba gotická v kobce věžní, která nyní za sakristii slouží, má za konsoly hlavy lidské. Ta jest rozhodně starší. Mám za to, že pochází ještě z doby Přemyslovců. Oltář hlavní sv. Bartoloměje a oba postranní byly pořízeny, když zde fara stará obnovena byla koncem 17. století.

V naší době obnoven jest vnitřek kostela, ale z celého zařízení nic se nezměnilo. Jen náhrobní kámen Kateřiny Libentálové, rodem z Vaitmile, vyzdvižen jest ze země a zasazen do zdi presbytáře na straně jižní.

Z farářů katolických v době předhusitské známi jsou tito: 1. Bušek, který se svolením svého patrona Děpolta arcijáhna Žateckého směnili faru svou s Václavem knězem 19. června 1355.¹⁾ Václav zemřel 9. října 1363 a na místo jeho dosadil Beneš Krubice z Vaitmile arcijáhen Žatecký a kronikář český Petra syna Jarkova z Prahy.²⁾ Po smrti téhož Petra přišel sem kněz Simon z Týna, podán jsa týmž arcijáhmem Benešem.³⁾ Opět směnou 9. února 1377 s farářem Horeckým Jindřichem, kterou zástupce arcijáhna Jana Kytlice, farář Jan z Libčic schválil, dostal tuto faru dptčený Jindřich.⁴⁾ Horky Velké, kde byl dříve farářem, sluší hledati v arcijáhenství Bechyňském a v děkanství Čáslavském. Při prohlídce arcijáhna Pavla z Janovic shledán byl vinen kuběnářstvím. Pod trestem 12 kop grošů a žaláře 4 měsíců slíbil Jindřich roku 1382 u hrobu sv. Vojtěcha v kostele Svatovitském, že se bude kuběny Marety varovati. Tenkrát byl zde vikářem (náměstkem farářovým) kněz Mařík z Budyně a to od sv. Jiří t. r. jsa knězem na 13. rok. Zajímavý jest zde Jiřík ze Smolnice, správce školy a zvoník. V celé knize visitační Pavla z Janovic roku 1380 nalezli jsme jediného správce školy ve vsi, který byl zároveň zvoníkem. Soudíme, že tam, kde jest řeč o zvoníkovi na všech, že sluší jej považovati zároveň za správce školy.⁵⁾ Tento Jindřich jest ještě ve Smolnici roku 1383, v lednu.⁶⁾ Kdy sem přišel Vilém, nástupce

Jindřichův, nevíme. Roku 1390, 21. listopadu směnili své obročí s Martinem, druhdy oltářníkem sv. Anny v kostele sv. Víta na hradě pražském.¹⁾ Tohoto Viléma podal sem Jan z Pomuku, doktor církevního práva a arcijáhen Žatecký, kterého církev za svatého mučenníka roku 1729 prohlásila. Martin zde pobyl bezmála 7 let. 3 července roku 1397 směnili své místo s Petrem, farářem v Nedvědicích u Soběslavi a 26. října t. r. opět tento s Tomášem, druhdy farářem v Sudoměřicích a 22. ledna 1399 tento Tomáš s Mikulášem Kyklmanem řečeným Kapr, farářem Průhonickým.²⁾ Mikuláš nebydlel v Smolnici, nýbrž zdržoval se více v Praze. Zde měl nájemníka Václava, kněze ze Slaného, kterému pronajal užítky farní na 3 leta roku 1397, 7. prosince³⁾ již předchůdce jeho Tomáš. Roku 1404 byl Duchek z Klobuk nájemcem jeho a Chval z Kostelce u Kladru střídníkem jeho.⁴⁾ Roku 1404, 13. října odešel farář Mikuláš Kyklman Kapr do Rabštiny a Michal, tamější farář na jeho místo nastoupil.⁵⁾ Nejspíše že nájemci fary Duchkovi z Klobuk vypověděl smlouvu nájemnou, pročež jsa od něho pohnán k soudu, složití musel 4 kopy 40 grošů.⁶⁾ Poslední známý farář katolický jest Mikuláš, druhdy v Krakově u Týna Horšova, který sem též směnou se dostal.⁷⁾ Za faráře Michala ztratila se bible kostelní, za kterou slíbil dáti dvě knihy kostelu, totiž o cnostech a o nepravostech povšechné učení (summa virtutum et vitiorum). V té době žil Diviš ze Smolnice, bakalář svobodných umění a Blažek, bratr jeho. Diviš povýšen jest za bakaláře roku 1405, v září, za děkana Řehoře, syna Lvova z Prahy⁸⁾ a oba měli dům v Praze, naproti kostelu sv. Štěpána ve zdi (nyní zrušenému), který náležel roku 1406 Vilémovi ze Želče a Elišce, manželce jeho, potom Ješkovi Pehemovi, zlatníkovi a Václavovi, kožišníkov.⁹⁾ Tam se nazývá Divišem, synem Klementovým ze Slaného, což by svědčilo o tom, že otec jeho Klement ze Slaného držel nějaký dvůr kmetský v Smolnici.¹⁰⁾

¹⁾ Tingl, conf., I., 5, 6.

²⁾ Emler, I., 22.

³⁾ Tingl, II., 82.

⁴⁾ Emler, III., 64.

⁵⁾ Lib. visit., 1379, str. 63.

⁶⁾ Tadra: Soudní akta, II., 191.

¹⁾ Tingl, V., 40.

²⁾ Tingl, V., 288, 292, 316.

³⁾ Tadra: Soudní akta, III., 301.

⁴⁾ Tamtéž, IV., 56—326.

⁵⁾ Emler, conf., VI., 129.

⁶⁾ Tadra: Soudní akta, V., 68.

⁷⁾ Emler, conf., VI., 201.

⁸⁾ Lib. decan., I., 386.

⁹⁾ Tomek, Mistopis Prahy, str. 103.

¹⁰⁾ Tadra: Soudní akta, VI., 274.

Nadání fary Smolnické nebylo velké, soudice dle desátku papežského, jež platila po 9 groších. Od roku 1368, 10. ledna, kdy odkázal panoše Bicen z Brloha (neb z Hříškova) i kopu platu ročního z půl lánů v Hříškově,¹⁾ na němž hospodařil Ondřej Kozka, a později r. 1386, 20. ledna taktéž i kopu od vlastních bratří Hynka, Jana, Hrzka a Habarda, synů Fridricha z Vraního ve vsi Březí a konečně panoše Mikuláš Hůras z Bedřichovic (rok není znám). Těmi odkazy zvětšily se příjmy obročí.²⁾

Války husitské, které ve zdejší bohaté krajině vedeny byly, zvláště od měst královských, Žatce, které nazýváno sluncem, Loun, kterému říkali (luna) měsíc a Slaného a jimiž zkažen staroslavný klášter benediktinský v Postoloprtech, známy jsou z obecných dějin českých. U Smolnice sešlo se po té 23. května 1420 několika tisíc jízdních i pěších z okolí Zateckého a Lounského a Slánského vedení rytíři Závišem Bradatým, Petrem Obrovcem a knězem M. Petrem Špičkou³⁾ a dali se na cestu ku Praze.

Za té doby až do bitvy bělohorské vládlo učení podobojí ve Smolnici. Celé 15. století nevíme však o žádném knězi v Smolnici ničeho. Teprve r. 1515—1551 jest znám Jan Medyka, farář v Smolnici. 27. července 1515 zapisuje tetě své Anně Horové všecken statek svůj.⁴⁾ R. 1530 obsilá k soudu komornímu Zigmunda Beřkovského z Šebířova, protože jej škodně zbil.⁵⁾ Jméno Medyka dáno mu asi proto, že se znal v umění lékařském. R. 1537 obvinil ho M. Oldřich na místě pana Trčky ze 4 kop gr. česk., kteréž jest vzal za to, že měl jej zhojiti, a v to se podal, jestliže by ho nezhojil, že jest neměl nic vzíti.⁶⁾ Zemřel r. 1551, 3. března.⁷⁾ Celých 30 let až do r. 1581 nepoštěstilo se nám najíti nějakého nástupce. R. 1570, 25. ledna poroučí císař a král Maxmilian II. Jindřichovi Brozanskému z Vřesovic a na Žirotíně, aby lidi v Hříškově k záduší Smolnickému patřící a pečováné Jana ze Sovince a z Doubravice na Toužetíně neodtrhoval do Vrbna na škodu desátků a jiných spravedlností faráře Smolnického. To svědčí, že fara

Smolnická duchovním opatřena byla.¹⁾ Od r. 1581—1589 jest tu Jindřich Hermika Miletinský, který byl ženat. Manželka Anna Šafránková. Jan a Jindřich byli r. 1598 ještě nezletilí sirotci, majíce poručníky Floriana Rokycanského a Jana Mauryčku, měšťany Lounské.²⁾ R. 1586, 17. června literáti kůru latinského v Lounech dlužní jsou mu 40 zl. uherských. Kdyby umřel, případnou bratřině téhož kůru.³⁾ I ostatní známí faráři byli ženatí a buď lutryánští neb kalvíniští, jako Jan Hořícký, děkan Lounský, který pro svou neposlušnost z Loun vyzdvižen a do Smolnice od konsistoře podán jest. Poblýl tu jen od 1. ledna 1590 do 18. října 1591.⁴⁾ O tomto muži více bude povědino u Loun. Nástupcem, zdali bezprostředním není jisto, byl Šimon Cerasín Litoměřický. Domácí prameny zmiňují se toliko o jeho odchodu ze Smolnice do Slaného r. 1594, 25. října.⁵⁾ Býval r. 1577 v Opočně u Loun, potom r. 1590 v Rakovnici, do r. 1594, 25. října ve Smolnici, potom odešel do Slaného a r. 1596 do Klatov, kdež 21. června 1598 zemřel. Byl ženat dvakráte. První žena Eva, dcera Jana Boukala ze Slatiňan, byla klíčnicí u Václava Strážského z Liběchova, který měl statek Nový Hrad s Opočnem v těch letech.⁶⁾ Oddával je farář Postoloprtský Jan Vožický v kostele Opočenském 1. září 1577. S tou vedl život svorný. Za to s druhou Markétou žil v ustavičném sváru.⁷⁾ Že byl od r. 1577—1590 na mnohých místech, o kterých nevíme, souditi se dá dle jiných té doby duchovních správců. Od r. 1600—1604, 25. března vedl duchovní správu Martin Tribalius Holický. Má své místo i v dějinách literatury české.⁸⁾ Zůstala po něm kázání pohřební i jiná. Zemřel v Smolnici výš udaného dne a leta a pochován jest tamtéž.⁹⁾ Poslední známý farář Václav Kozáček, zeť Doroty Alexandra Pacovského, manželky a měšťanky Lounské, v l. 1614 a 1615 v rozličných záležitostech věna manželky své se objevuje.¹⁰⁾

¹⁾ Borový, erect., 67.

²⁾ Erect. XIII., C 3, V 11.

³⁾ Palacký, III., 1, 323.

⁴⁾ Arch. Loun, I., C 8.

⁵⁾ 4, F 15, A 16.

⁶⁾ Borový, Kons. utrkv., 120.

⁷⁾ Bible kl. Ročov., poznámky na okraji.

¹⁾ Arch. místodrž., Z. N. 23.

²⁾ Arch. Loun, I., C 49, R 6.

³⁾ I., C 48, T 6.

⁴⁾ Mikšovic, Kronika, 91. str.

⁵⁾ Mikšovic, Kronika, 108. Lacina, Paměti Slaného, 71.

⁶⁾ Veselý, Postelberg, 132.

⁷⁾ Levý, Rakovník, 185.

⁸⁾ Jireček, Rukovět, II., 295.

⁹⁾ Mikšovic, 248.

¹⁰⁾ A 12, T 5, I., C 25, arch. Loun.

Po bitvě bělohorské zůstala fara Smolnická neobsazena až do r. 1697. R. 1629 přísluhoval zde převor Ročovský Jindřich Schöller z Kolperku¹⁾ a předchůdce jeho Augustin Thalmayer (1621—1625). Rychtář Smolnický Jan Šurák přiznává se k dluhu 72 zl. za služby církevní konané, ale praví, že takové peníze před rokem odvedeny býti měly. R. 1635 v 3. neděli adventní a následující léta až do 1654 děkan Lounský.²⁾ Když fara Vrbenská trvale knězem obsazena jest v l. 1660—1697, přivtěleho jest obročí Smolnické k Vrbenskému.³⁾ V l. 1653 osadníci Smolničtí odvozovali faráři ze 44 lánů polí 104 kopy, 3 mandele, 11 snopů, pak 3½ korce obilí a z Hříškova na penězích 35 kr. Tenkrát počítala fara Smolnická s filiálkou Kounovskou 638 duší.⁴⁾ Pro přehled stůž zde seznam farářů katolických od r. 1693 až na naši dobu.

První byl Šimon Longo, kandidát bohosloví, od r. 1697—1701. 2. Jiří Hauser 1701—1703. 3. Jiří Vojtěch Kubiček 1703—1713. 4. Jakub Ferdinand Chyba 1713—1718, 13. června. 5. Josef Kirchner 1718—1740. 6. Václav Josef Kocián, rodič Lounský, 1740—1769, 26. června. Za něho byl kostel rozšířen na západní straně a nejmenší zvon přelit. 7. Josef Utěšil z Kornouzu rodilý. Nové varhany za něho pořízeny. 8. Martin František Salač, rodem z Prahy, byl od 1763—1777 administrátorem fary v Litni. Tam založil dvě fundace, na vydržování věčné lampy jednu a druhou na mše sv.⁵⁾ Roku 1785 spáchána svatokrádež v kostele,

¹⁾ Arch. Loun, I, C 24, 103.

²⁾ Pam. arch., XIII, 329. Arch. Loun, I, E 32, 74.

³⁾ Pamětní kniha fary ve Vrbně.

⁴⁾ Pam. arch., I. c.

⁵⁾ Kreisinger, Liteň, 31.

posvátné nádoby a prádlo kostelní vykradeno. R. 1789 zvýšena jest věž a pokryta střechou, jak do dnes se spatřuje. R. 1809 přidán jest mu za skutečného kaplana František de Paula Pištěk, později administrator v Týnci Panenském, farář v Prčici a na to kanovník u sv. Víta na hradě Pražském. Stav se světicím biskupem konal generální visitaci v Týnci a Smolnické osadníky biřmoval r. 1825, 23. června.¹⁾ Zemřel jako arcibiskup Lvovský. 9. Jan Seeman z Protivína 1815—1826, 2. listopadu, úkladně zavražděn od lotrů neznámých ve fare. Reč nad jeho rakví konal kaplan Perucký Jan Gruss, která vyšla tiskem.²⁾ 10. Jan Cyprian, rodák Lipenecký, 1827 až 1834, 9. dubna. 11. Václav Dobicer z Loun 1834—1847, 6. července. 12. František Toušek 1847—1851, 29. října. 13. Václav Žitek, spisovatel český, byl dříve kaplanem v Kornouze, lokalistou v Srbči 1852—1878, 11. dubna. 14. František Pechar 1878—1890, 22. února. Oba odpočívají na hřbitově Smolnickém. 15. František Pokorný, dříve farář v Hořešovicích, 1890—1894. 16. Josef Hasík r. 1895, nyníější zasloužilý duchovní správce.

Kaplani Smolničtí: r. 1744—1746 Kocián Jan, 1750—51 Engelthaler Martin, 1760 Brix Jan, 1765—1766 Pergmann Ignác, 1767—1769 Šhon Václav, 1774 až 1775 Dvořák Hilar, 1776—1777 Apeltauer František, 1803—1809 Pištěk František (10 měsíců), 1810—1816 Špaček Jan, 1827—1842 Franz Josef, 1842—1850 Zlonický Josef, 1850—1858 Stech Josef, 1861—1866 Brandejský Václav, 1866 až 1877 Slavík Václav, 1888—1890 Pomrhomc Josef, 1890 Pazderka Jaroslav, 1892—93 Bronec Josef.

¹⁾ Pam. kn. f. v Týnci Panen., 46.

²⁾ Jungmann, H. I., 557.

